

RATGEBER

für Angehörige, Betroffene und Fachleute
dla chorych, członków ich rodzin,
opiekunów i specjalistów

Poradnik

Schluckstörung – und jetzt?

Zaburzenie połykania – i co teraz?

Christiane Lücking
Sabina Hotzenköcherle

Übersetzung/Przekład
Anetta Grucza-Köster

Christiane Lücking,
Sabina Hotzenköcherle

Schluckstörung – und jetzt?

Ein Ratgeber für Betroffene von
neurologisch bedingter
Dysphagie, Angehörige und das
Behandlungsteam

Christiane Lücking,
Sabina Hotzenköcherle

Zaburzenie połykania – i co teraz?

Poradnik dla osób z neurologicznie
uwarunkowanym zaburzeniem
połykania, ich krewnych,
opiekunów i zespołu medycznego

Bibliografische Information der Deutschen Bibliothek

Die Deutsche Bibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.ddb.de> abrufbar.

Die Informationen in diesem Ratgeber sind von den Verfasserinnen und dem Verlag sorgfältig erwogen und geprüft, dennoch kann eine Garantie nicht übernommen werden. Eine Haftung der Verfasserinnen bzw. des Verlages und seiner Beauftragten für Personen-, Sach- und Vermögensschäden ist ausgeschlossen.

**Besuchen Sie uns im Internet:
www.schulz-kirchner.de**

1. Auflage 2016
eISBN 978-3-8248-0965-3
Alle Rechte vorbehalten
© Schulz-Kirchner Verlag GmbH, 2016
Mollweg 2, D-65510 Idstein
Vertretungsberechtigte Geschäftsführer
Dr. Ullrich Schulz-Kirchner, Nicole Haberkamm
Titelfoto: Photo_Ma/fotolia.com
Lektorat: Doris Zimmermann
Umschlagentwurf und Layout:
Petra Jeck/Susanne Koch

Informacje bibliograficzne publikacji w Niemieckiej Bibliotece Narodowej

Niemiecka Biblioteka Narodowa wymienia tę publikację w Niemieckiej Bibliografii Narodowej; szczegółowe dane bibliograficzne dostępne są w Internecie <http://dnb.ddb.de>.

Informacje zawarte w tym podręczniku zostały uważnie rozpatrzone i przeanalizowane przez autorów i wydawcę, obie strony nie przejmują jednakże odpowiedzialności. Zarówno autorzy jak i wydawcy oraz ich przedstawiciele nie ponoszą odpowiedzialności z racji szkód względem osób, mienia oraz strat finansowych.

**Zapraszamy na naszą stronę internetową:
www.schulz-kirchner.de**

Wydanie pierwsze 2016
eISBN 987-3-8248-0965-3
Wszelkie prawa zastrzeżone
© Schulz-Kirchner Verlag GmbH, 2016
Mollweg 2, D-65510 Idstein
Uprawniony do reprezentacji
Dr. Ullrich Schulz-Kirchner, Nicole Haberkamm
Zdjęcie strony tytułowej: Photo_Ma/fotolia.com
Redakcja: Doris Zimmermann
Projekt okładki i strony tytułowej:
Petra Jeck/Susanne Koch

Inhaltsverzeichnis

Dank	4
Vorwort	5
Einleitung	8
1 Was ist eigentlich wo?	11
2 Schlucken – nichts Besonderes?	12
3 Wenn bei Ihnen das Schlucken nicht mehr klappen will ...	17
4 Diagnostische Möglichkeiten	23
4.1 Schnelltest	23
4.2 Umfassende Befunderhebung	24
4.3 Bildgebende Untersuchung	26
5 Therapiemöglichkeiten	29
5.1 Medikamentöse Therapie	31
5.2 Operative Eingriffe	31
5.3 Mundpflege	32
5.4 Alternative Ernährung: Sondennahrung, die Sie nicht schlucken müssen ...	34
5.5 Einsatz von Trachealkanülen	35
5.6 Funktionelle Schlucktherapie	37
Literatur und Links	55
Literatur	55
Hilfreiche Links	56

Spis treści

Podziękowania	4
Przedmowa	5
Wprowadzenie	8
1 Co to jest i gdzie?	11
2 Połykanie – nic specjalnego?	12
3 Gdy połykanie nie przebiega tak jak powinno ...	17
4 Możliwości diagnostyczne	23
4.1 Szybki test	23
4.2 Kompleksowa ocena diagnostyczna	24
4.3 Diagnostyka obrazowa	26
5 Możliwości terapeutyczne	29
5.1 Terapia farmakologiczna	31
5.2 Interwencja chirurgiczna	31
5.3 Higiena jamy ustnej	32
5.4 Alternatywne formy odżywiania	34
5.5 Zastosowanie kaniuli tracheostomijnych	35
5.6 Funkcjonalne leczenie połykania	37
Piśmiennictwo i Źródła internetowe	55
Bibliografia	55
Pomocne Linki	56

Dank

An Heike Borr und an alle Beteiligten, die uns mit Begeisterung Modell gestanden haben.

An Hans Schwegler für wertvolle Kommentare und Fotos.

An die Mitglieder des Bundesverbandes „Klinische Linguistik e.V.“, die an unserer E-Mail-Befragung teilnahmen und bereitwillig und umfassend Auskünfte darüber gaben, auf was es ihnen in einem Dysphagieratgeber am meisten ankommt.

An Mario Prosiegel, alle mehrsprachigen Therapeuten und unsere Übersetzer.

An Ingrid Adamer, Stefan Ege-Dustmann, Hans-Joachim Koch, Evi Blaschek.

An das gesamte Team des Schulz-Kirchner Verlags.

An Andy, Nuria und Peter.

Podziękowania

Dziękujemy Heike Borr i wszystkim którzy entuzjastycznie nas wspierali.

Hansowi Schwegler za cenne uwagi i zdjęcia.

Dla członków Federalnego Stowarzyszenia Językoznawców Klinicznych, którzy wzięli udział w przeprowadzonej przez nas internetowej ankiecie, za zaangażowanie i dostarczenie nam wyczerpujących informacji odnoszących się do najważniejszych ich zdaniami zagadnień, które zawierać powinien poradnik dotyczący zaburzeń połykania.

Dla Maria Prosiegel, wszystkich wielojęzycznych terapeutów i wszystkich naszych tłumaczy.

Dla Ingrid Adamer, Stefana Ege-Dustmanna, Hansa-Joachima Koch, Evi Blaschek.

Dla całego zespołu redakcyjnego wydawnictwa Schulz-Kirchner.

Dla Andy, Nurii i Piotra.

Vorwort

In den sogenannten D-A-CH-Staaten Deutschland (D), Österreich (A) und der Schweiz (CH) leben ungefähr achteinhalb Millionen ausländische Mitbürger, die nicht aus dem deutschen Sprachraum stammen, sowie noch mehr Menschen mit Migrationshintergrund. Krankheiten, Behinderungen und Störungen von Körperfunktionen betreffen sie in gleichem Maße wie die einheimische Bevölkerung. Betrachtet man neurogene Dysphagien (durch neurologische Erkrankungen verursachte Schluckstörungen), so kommen sie allein beim Schlaganfall – der häufigsten Ursache – in der Akutphase bei etwa 50% der Betroffenen vor; hinzu gesellen sich andere zentral- und peripher-nervöse Erkrankungen, Muskelkrankheiten und sonstige Dysphagieursachen. Aus eigener Erfahrung weiß ich, wie schlimm es ist, wenn man einen ausländischen Mitbürger als Patienten betreuen möchte, es aber an der Sprachbarriere scheitert. Gerade in der Schlucktherapie nützt es in derartigen Situationen wenig, wenn ein Angehöriger „dolmetschen“ kann, denn die Anleitungen eines Sprachtherapeuten/Logopäden werden dadurch nicht ersetzt. Auch der Verweis auf die Notwendigkeit, die deutsche Sprache möglichst perfekt zu erlernen, hilft da nicht viel weiter; die schlucktherapeutischen Verfahren sind nämlich selbst einem nativ Sprechenden oft schwer genug zu vermitteln.

Przedmowa

W tak zwanych krajach D-A-CH – Niemcy (D), Austria (A) i Szwajcaria (CH) – żyje około osiem i pół miliona zagranicznych obywateli pochodzenia zagranicznego z poza obszaru niemieckojęzycznego, oraz jeszcze większa liczba osób wywodzących się ze środowisk migracyjnych. Choroby, niepełnosprawność i zaburzenia funkcji organizmu dotyczą te osoby w tym samym stopniu co ludność rodzimą. Przyglądając się dysfagiom neurogennym (zaburzenie połykania wywołane chorobą neurologiczną) zauważamy, że zdiagnozowane zostają w szczególności jako jeden z objawów udaru mózgu – najczęstszej przyczynie dysfagii. W samej tylko ostrej fazie choroby poudarowej dotkniętych tym zaburzeniem zostaje około 50-ciu procent chorych. Ponadto należy zwrócić uwagę na występowanie dysfagii przy innych chorobach ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, chorobach mięśni i innych zaburzeniach. Z własnego doświadczenia wiem, jak istotną rolę w leczeniu zagranicznych współobywateli odgrywa bariera językowa. Zwłaszcza w terapii zaburzeń połykania niezbyt przydatnym jest w pewnych sytuacjach, jeżeli ktoś z krewnych potrafi „dokonać” tłumaczenia. W ten sposób nie da się bowiem zastąpić instrukcji podanych przez terapeutę językowego czy logopedę. Również zwrócenie uwagi na konieczność możliwie perfekcyjnego opanowania języka niemieckiego przez chorych czy ich opiekunów nie stanowi zadowalającego rozwiązania. Dysfagiologiczne metody terapeutyczne są bowiem często same w sobie trudne